

Text apărut pe www.poezie.ro

Învățăm împreună (6)

tehnica literara

(Imperfecțiuni ale ritmului. Despărțirea în silabe)

de Rodean Ștefan-Cornel

2008-09-22

Notă:

Acest text nu este o lucrare de cercetare științifică, un eseu, o lecție, sau un instructaj. El conține doar câteva note de studiu, personale, elaborate de subsemnatul pe timpul parcurgerii unei bibliografii pe care am considerat-o absolut necesară pentru inițierea mea în unele “taine ale scrisului.”

Despărțirea în silabe a unor cuvinte are scopul de a pune în evidență structura lor silabică și, în cazul poeziei, metrica bazată pe ea. Atenție! Despărțirea în silabe nu este același lucru cu despărțirea la capăt de rând, care se practică în scris și este studiată de ortografie. Subliniez chiar că, mai ales potrivit ultimelor norme, despărțirea la capăt de rând nu coincide totdeauna cu despărțirea în silabe a cuvintelor.

Regulile despărțirii în silabe sunt foarte multe, aparent simple și, fiindcă sunt aplicate corect de nativi, cu relativă ușurință, nu mă voi opri asupra tuturor acestora.

Se pare, totuși, că unele neclarități sunt mai ales la cuvintele în care sunt grupate două, sau mai multe litere cu semnificație de sunete-vocale, sau semivocale. Dilema este, de fapt, dacă acele succesiuni de litere se pronunță cu hiat (în silabe distincte), sau cu diftong (într-o singură silabă).

Această problemă rezultă din faptul că literele „e”, „i”, „o”, „u”, „w” și „y” notează atât sunete-vocale propriu-zise, cât și semivocale, despărțirea depinzând de valoarea lor

- de exemplu, literele „e” și „i” pot servi și ca simple semne grafice, fără a nota sunete, și anume după „c”, „g”, „ch”, „gh”, și în aceste cazuri nu contează ca vocale (cea-ră, gea-muri, chea-mă, chia-bur, ghia-ur), dar pot conta în alte situații (li-ce-an, ci-a-nu-ră, ge-o-lo-gi-e);

- de asemenea, litera „i” la final de cuvânt, sau în interiorul unor compuse, când notează un „i șoptit”, nu contează din punct de vedere al despărțirii în silabe (flori, pomi, urși), dar contează la infinitiv, perfect simplu etc. (în-flo-ri, az-vâr-li).

În această chestiune, regula ar fi că două vocale alăturate (ambele fiind vocale propriu-zise, nu o vocală și o semivocală) se despart.

Cele două vocale pot fi:

- identice: ale-e, fi-ință, alco-ol;
- diferite: antia-erian, ba-obab, bore-al, bacala-ureat, behă-it, hârâ-it, pârâ-ul, le-onin, le-ul, ci-anură, pompi-er, fani-on, cafegi-ul, cro-at, cro-itor, polu-are, continu-ăm, afectu-os.

Chiar dacă observațiile pe care le voi face în continuare nu se constituie toate în reguli ferme, se constată că, în anumite succesiuni de vocale (sau de vocale și semivocale) despărțind corect cuvintele în silabe, sunt foarte întâlnite următoarele situații:

- „ia” în silabe diferite după „c” sau „g” (variante corecte: ci-a-nu-ră, ci-an-hi-dric, Lu-ci-a, e-le-gi-ac, Li-gi-a);
- „ea” în aceeași silabă după „c” sau „g” (variante corecte: ceas, geam, fu-gea);
- „eu” în silabe diferite la începutul cuvintelor (variante corecte: e-u-fo-ri-e, e-u-nuc).
- „ie” în silabe diferite la sfârșitul substantivelor feminine (variante corecte: fa-mi-li-e, is-to-ri-e);
- idem „ia” pentru formele articulate (variante corecte: fa-mi-li-a, is-to-ri-a).

Se constată, de asemenea, că cele mai multe greșeli se fac atunci când este vorba de următoarele cuvinte (întâi este trecută varianta corectă de despărțire în silabe, iar în paranteză o variantă greșită): a-bia (nu a-bi-a), a-de-zi-u-ne (nu a-de-ziu-ne), a-li-ne-at (nu a-li-neat), a-pla-u-dat (nu a-plau-dat), bă-r-bi-er (nu bă-r-bier), ca-mi-on (nu ca-mion), ca-u-ză (nu cau-ză), co-li-er (nu co-lier), con-ce-diu (nu con-ce-di-u), de-ta-liu (nu de-ta-li-u), fia-ră (nu fi-a-ră), fias-co (nu fi-as-co), ge-ne-a-lo-gic (nu ge-nea-lo-gic), ju-ni-or (nu ju-nior), ma-chi-aj (nu ma-chiaj), o-biec-tiv (nu o-bi-ec-tiv), o-biec-ți-e (nu o-bi-ec-ți-e), pa-u-ză (nu pau-ză), pe-i-saj (nu pei-saj), pen-si-u-ne (nu pen-siu-ne), pia-ță (nu pi-a-ță), ten-si-u-ne (nu ten-siu-ne), tra-u-ma-tism (nu tra-u-ma-tism), via-ță (nu vi-a-ță).

Având în vedere multitudinea de situații, de reguli și de excepții, până la urmă, soluția de a despărți corect un cuvânt în silabe, pentru a asigura un ritm bun, este de a consulta dicționarul, atunci când nu suntem siguri.

În următorul episod, în aceeași strânsă legătură cu ritmul, ne vom referi la cezură și la măsură.